

A törvényes vád fogalmát a büntetőeljárási törvény határozza meg. Rendelkezése olyan eljárási szabály, amely a vád minimális alaki és tartalmi feltételeit állapítja meg. Ezek megvalósulnak, tehát a vád törvényes, ha az alaki legitimációval rendelkező vádló a bírósághoz benyújtott indítványában meghatározott személy büntetőtörvénybe ütköző konkrét cselekménye miatt a büntetőeljárás lefolytatását kezdeményezi. A vád törvényességét nem érinti, hogy a nyomozás szabályait betartották-e, és az sem, hogy a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékon alapszik-e.

A vád anyagi jogi megalapozottsága a vád törvényessége szempontjából közömbös. A vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására [Be. 2. § (2) bek., 373. § (1) bek. I.c), 416. § (1) bek. c) pont].

- [1] Az elsőfokú bíróság a 2011. április 20. napján tárgyaláson meghozott, kihirdetett és fellebbezés hiányában aznap jogerőre emelkedett ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 32 rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében [1978. évi IV. tv. (a továbbiakban: korábbi Btk.) 274. § (1) bek. c) pont]. Ezért őt - halmazati büntetésül - 1 év 6 hónap, végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett, börtönbüntetésre ítélte, és kötelezte a bűnügyi költség megfizetésére.
- [2] A bíróság az ítéletet a Be. 259. §-a (1) bekezdésének megfelelően rövidített indokolással szerkesztette, így az indokolás a tényállásból és az alkalmazott jogszabályok megjelöléséből áll.
- [3] A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a terhelt nyújtott be - a legfőbb ügyészségi átiratot észrevételező, 2014. február 10-én kelt utóbbi beadványával kiegészített - felülvizsgálati indítványt, és pedig utóbbi beadványával pontosítottan a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a)

pontját megjelölve a bűnösségének megállapítása miatt, a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontja jelölésének nélkül a büntetés mértéke (súlyossága), a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontját, illetőleg a Be. 373. §-a (1) bekezdésének I.c) pontját (törvényes vád hiánya) és II.a) pontját (indokolási kötelezettség elmulasztása) megjelölve feltétlen eljárási szabálysértések miatt, hatályon kívül helyezés és értelemszerűen felmentés érdekében.

- [4] A felülvizsgálati indítvány középpontjában a vád, majd az annak megfelelő alapítélet megalapozatlansága mellett a bűnösség megállapításának sérelmezése áll.
- [5] A terhelt indítványának indokai szerint:
- [6] 1. Az alapügyben ítélethozatallal zárult tárgyalás napján erős gyógyszeres befolyásoltság alatt állt, állapota folytán nem volt képes érdemben védekezni. Utóbbi beadványában hozzátette, hogy orvosi igazolás bemutatása ellenére a bíróság nem engedélyezte a tárgyalás elhalasztását.
- [7] 2. A tényállásban szereplő cégek közül 11 kapcsán az ügyiratokhoz nem csatoltak nyomozati iratokat (az eladók és a vevők vallomásai, cégiratok), így a vonatkozó bizonyítékok megismerhetetlenek voltak; utóbbi beadványában állította, hogy a bíróság feltétlen eljárási szabálysértéssel törvényes vád hiányában járt el, mert a vád nem felelt meg a hivatkozott jogszabályokban foglalt [Be. 2. § (2) bek., 70. § (1) bek., 217. §, 267. § (1) bek. j) és k) pont] minimális tartalmi követelményeknek, és olyan mértékben volt hiányos, hogy nem volt alkalmas megalapozni az anyagi jogi értékelést.
- [8] E két (1-2.) pontban írtak alapján sérelmezte a tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését, amit abszolút eljárási szabálysértésnek tekintett [hivatkozás: 2005. évi CXXIV. tv. 6. cikk d) pont, Btk. 79. § (1) bek.].
- [9] 3. A tényállás 30. és 32. pontjaiban jelölt két cég valójában azonos. A 30. pontban részletezett cselekmény elkövetésének

időpontjában ő előzetes letartóztatásban volt. A tanúk konkrétumok nélkül általánosságokról vallottak. Ez ismeretlenül maradt közvetítők kilétének felderítése elmaradt, de szükséges volna.

- [10] 4. A bíróság kizárta a bizonyítási eljárásból az 59 tanút, ezzel megfosztotta a védekezés lehetőségétől, ezért indítványozta a kihallgatásukat annak bizonyítására, hogy ő a tényállásbeli cégeket érintő ügyletekben nem vett részt.
- [11] 5. Az őt hamisan vádoló tanú vallomásának bizonyítékként történő figyelembevételének kizárása indokolt. Utóbbi beadványában pontosítva állította, hogy e tanú (feltehetően: tényállás 1-3. és 11. pont) hamis vádolása alapján született az alapítélet.
- [12] 6. Az R.-I. Bt. kapcsán a szerződésmódosítás 2003. március 4-én, az O. M. Kft. kapcsán a szerződésmódosítás 2003. március 5-én történt. Az ő személyét mindkét esetben 2006. március 6-án állapították meg, és csak 2008. május 19-én volt a gyanúsítás-közlés. Erre figyelemmel 2003. március 4. és 5. napjai, valamint 2006. március 6. napja között a személye ellen nem folyt nyomozás, így ezalatt beállt a büntethetőséget megszüntető elévülés. Utóbbi beadványában csak az R.-I. Bt. vonatkozásában hozta föl a büntethetőség elévülését, és csak a szerződés módosításának és a személye megállapításának időpontját jelölte.
- [13] 7. K. Á. (feltehetően a tényállás 2. és 12. pont) ellentmondásos, zavaros vallomásának bizonyítékkénti kizárása indokolt.
- [14] 8. Utóbbi beadványában főleglítve a bíróság oly mértékben nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, hogy ítélete felülbírálatra alkalmatlan.
- [15] A Legfőbb Ügyészség átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, érdemben pedig alaptalannak

találta, ezért a megtámadott ítélet nyilvános ülésen történő hatályban tartását indítványozta.

- [16] A kirendelt védő észrevételében a terhelttel történt konzultációra utalva a felülvizsgálati indítványt módosításokkal tartotta fenn. Aszerint a terhelt bűnösségének megállapítására részben a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével került sor [Be. 416. § (1) bek. a) pont], a büntetőjog szabályainak megsértése miatt törvénysértő (törvénysértően súlyos) büntetés került kiszabásra [Be. 416. § (1) bek. b) pont], a bíróság törvényes vád hiányában járt el [Be. 416. § (1) bek. c) pont, Be. 373. § (1) bek. I.c) pont].
- [17] A kirendelt védő álláspontjának lényege: a törvényes vádnak anyagi jogi és eljárásjogi vetülete is van. Ez a kettősség megmutatkozik a büntetőeljárás törvény rendelkezéseiben is, a vád minőségének (lényegi követelményeinek) meghatározásakor [ezen nyilvánvalóan a Be. 2. §-ának (2) bekezdését érti] és a bizonyítási teherre vonatkozó rendelkezésben.
- [18] A vádlót terhelő bizonyítási kötelezettség alaptörvényi alapja a tisztességes eljárás, melynek keretében a vádnak törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékokon kell alapulnia – ennek hiányában a vád nem törvényes, de nem technikai kategóriát képező kellékhányban, hanem éppen úgy legitimációs hiányban szenved, mint aminek törvényi tényállási alapja hiányzik.
- [19] Külön is kifogásolta a bíróság sajátos eljárását. Nem vett fel érdemi bizonyítást, egyetlen tanút sem idézett és hallgatott ki a vádban felsorolt 59 személyből. A tárgyalási jegyzőkönyv alapján az ismertetett iratok nem azonosíthatóak be, így egyáltalán nem állapítható meg, hogy az egyes tényállási pontokhoz milyen bizonyítékok állnak rendelkezésre.
- [20] A 11 teljesen irathianyos esetben (indítvány 2. pont), a két cég azonosságának esetében (indítvány 3. pont) és két elévüléssel szemben (indítvány 6. pont) nincs meg, vagy

legalábbis nem bizonyított az anyagi jogi alapja. Az eljárási szabálysértések átcsaptak egy más minőségbe, egyszerűen az anyagi jogi alapok hiányát generálták. Az eljárási szabálysértéseknek ezen túl nyilvánvalóan volt kihatása a büntetés mértékére is, mert az összesen 32 esethez képest 14 esetet érintettek, amire lehetetlen figyelemmel nem lenni.

- [21] *A Kúria a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben bírálta el a felülvizsgálati indítványt. Az eljárás formájának meghatározásakor abból indult ki, hogy a törvényi szabályozás időközben megváltozott.*
- [22] *A büntetőeljárásról szóló törvény a felülvizsgálati indítvány elbírálására korábban is kétféle eljárási formát jelölt meg, a tanácsülést és a nyilvános ülést [Be. korábbi 420. § (1) bek.]. Ugyanakkor tételesen meghatározta, hogy az elbírálás mely esetekben tartozik tanácsülésre [Be. korábbi 424. § (1) bek. a)-d) pont], amiből az következett, hogy az egyéb esetek (pl. a törvénysértő büntetés kiszabásának korrigálása) nyilvános ülésre tartoztak.*
- [23] *Ezt az elbírálási rendet az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2013. évi CLXXXVI. törvény a büntetőeljárási törvény módosításával 2014. január 1. napjától kezdődő hatállyal megváltoztatta.*
- [24] *A módosult rend szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt tanácsülésen bírálja el, kivéve, ha az ügyész a terhelt terhére nyújtott be felülvizsgálati indítványt, mert ebben az esetben az indítványról nyilvános ülésen határoz [Be. 424. § (1) bek.]. A törvényben meghatározott egyetlen kivétellel tehát az elbírálás elsődleges formája, immár az érdemi elbírálás tekintetében is a tanácsülés azzal, hogy – a Kúria döntése szerint – tanácsülésre tartozó ügyben nyilvános ülés is kitűzhető [Be. 424. § (2) bek.].*

- [25] A Kúria az eljárási forma meghatározásakor figyelemmel volt a Be. 603. §-ának (6) bekezdésére is, amely úgy rendelkezik, hogy a korábbi törvény szerinti felülvizsgálati eljárást a korábbi törvény szerint kell lefolytatni, ha az indítvány e törvény hatálybalépése előtt a Legfelsőbb Bíróságra érkezett. E rendelkezés lényeges tartalma a felülvizsgálat lehetőségének és körének a meghatározásában rejlik. A már megindított eljárás formájának meghatározására azonban – a Be. 11. §-ának rendelkezéseire figyelemmel – mindenkor az eljárási cselekmény foganatosításakor hatályos rendelkezések az irányadók.
- [26] A felülvizsgálati indítvány részben törvényben kizárt, részben alaptalan, a legfőbb Ügyész indítványa alapos.
- [27] A Kúria mindenekelőtt a feltétlen eljárási szabálysértés kérdésével foglalkozott, mert annak fennállta a további vizsgálódást tárgytalanná tehetné.
- [28] A kirendelt védő végül a törvényes vád hiányára hivatkozást tartotta fenn.
- [29] A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott ún. feltétlen (más megjelöléssel: abszolút) eljárási szabálysértéssel került sor.
- [30] A Be. 373. §-a (1) bekezdésének I.c) pontja pedig előírja, hogy hatályon kívül helyezést és az eljárás megszüntetését vonja maga után, ha a bíróság törvényes vád hiányában járt el.
- [31] A Kúria azt állapította meg, hogy az alapügyben a bíróság nem járt el törvényes vád hiányában, a felülvizsgálati indítvány álláspontja téves.
- [32] A Be. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság ítélezése során törvényes vád alapján jár el. A Be. 2. §-ának (2) bekezdése értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre

jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

- [33] A vád törvényessége nem kevesebb, mint amit a büntetőeljárási törvény a 2. §-ának (2) bekezdésében megkövetel, de annál nem is több. A vád törvényessége valójában a vádirattal szemben támasztott tartalmi követelmények [Be. 217. § (3) bek.] minimuma.
- [34] A bíróság e körben azt vizsgálja, hogy a benyújtott vád alaki és tartalmi szempontból eljárásra alkalmas-e [Be. 267. § (1) bek. j), k) pont, 309. § (1) bek., 332. § (1) bek. d) pont], s ha alkalmasnak találja, ügydöntő határozatában dönt a vádról [Be. 257. § (1) bek. 2. mondat].
- [35] A felülvizsgálati indítvány a benyújtott vádirat kapcsán semmiben sem vitatta a Be. 2. §-ának (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennálltát, ekként az alaki legitimációt (ügyész vádlói jogosultsága), a személyre egyéniesítettséget (terhelt meghatározottsága) és a tartalomra konkretizáltságot (cselekmény meghatározottsága).
- [36] A felülvizsgálati indítvány voltaképpen a büntetőeljárási törvény kritériumait meghaladó feltételeket támasztott, midőn anyagi jogi összefüggésében is elhelyezte a vád törvényességét, s ahhoz anyagi jogi megalapozottságot rendelt.
- [37] A Kúria ezt az álláspontot nem osztja.
- [38] A Kúria az ügyészség vádiratát áttekintve és az alapítélettel egybevetve megállapította, hogy a vád maradéktalanul megfelelt a Be. 2. §-ának (2) bekezdésében megszabott feltételeknek. A benyújtott vád alaki és tartalmi szempontból eljárásra alkalmas, másként fogalmazva törvényes volt. A vádemelés tekintetében az ügyész döntése szuverén.
- [39] A vád törvényességét nem érinti, hogy a vád benyújtását egyáltalán megelőzte-e nyomozás (különben pl. nem volna helye

a vád kiterjesztésének), betartották-e a nyomozás és a vádemelés eljárásjogi szabályait, illetve a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékokon nyugodva megalapozott-e.

- [40] A vád törvényessége megnyitja a bíróság eljárásának folyamatát, majd annak keretében a bíróság az ügydöntő határozatában foglal állást a vád anyagi jogi megalapozottságának a kérdésében. Ennek megfelelően alakult az ítélkezési gyakorlat. Példálózva: a nyomozás során megvalósult eljárási szabálysértés a vád törvényességét nem érinti [EBH 2013.B.23., EBD 2012.B.31., EBH 2299.].
- [41] A vád törvényessége szempontjából annak ténybeli megalapozottsága - bizonyítékokkal kellően alátámasztottsága - közömbös, ez a büntetőper érdemi kérdése [EBD 2012.B.31., BH 2012.86.II.].
- [42] Összegezve: A vád törvényessége viszonylagos, gyakorlatilag formai, azonban - és ez a lényeg - a büntetőeljárás törvény határozza meg az ismérveit, s az ezeknek való megfelelésen túl vele szemben egyéb feltétel nem támasztható.
- [43] A Kúria megjegyzi még, hogy a terhelt utóbbi beadványában nyilvánvalóan az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 6. Cikkének 3.d) pontjára utalt feltétlen eljárási szabálysértés gyanánt. Ez a megközelítés megjelent a kirendelt védő érvelésében is. A büntetőeljárás törvény azonban nem tartalmaz olyan szabályt, hogy a tisztességes eljárás megsértése feltétlen eljárási szabálysértés volna. A tisztességes eljárás (a tisztességes tárgyalás) követelménye egy általános szinten megfogalmazott alkotmányjogi [Magyarország Alaptörvénye Szabadság és felelősség, XXVIII. cikk (1) bek.] és emberi jogi norma.
- [44] A büntetőeljárás törvény alapvető rendelkezései (Be. I. Fejezet) megfelelnek a tisztességes eljárás követelményeinek,

és normajellegükénél fogva eligazítanak a részletszabályok körül esetlegesen feltámadó kétségek megoldásában. A törvény mégsem az alapvető rendelkezések megsértéséhez, hanem kizárólag a tételesen meghatározott szabálysértésekhez rendel feltétlenül alkalmazandó eljárási szankciót. A feltétlen eljárási szabálysértések köre azonban zárt, ahhoz hozzátenni, s abból elvenni nem lehet.

- [45] Elévülés
- [46] A büntethetőség elévül - az életfogytig terjedő szabadságvesztéssel büntethetőség hiányában - a bűncselekmény büntetési tétele felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével [korábbi Btk. 33. § (1) bek. b) pont]. A közokirat-hamisítás büntette három évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntethető [korábbi Btk. 274. § (1) bek. c) pont].
- [47] Az elévülés határidejének kezdő napja befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul [korábbi Btk. 34. § a) pont].
- [48] Az elévülést félbeszakítja a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye; a félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik [korábbi Btk. 35. § (1) bek.].
- [49] Az irányadó tényállás szerint a vitatott cselekmények esetében a terhelt felbujtására az ún. intellektuális közokirat-hamisítás kapcsán a bíróság a változásokat 2003. március 4. (tényállás 5. pont R.-I. Bt.) és 2003. március 5. (tényállás 6. pont O. M. Kft.) napján jegyezte be, így ez az elévülés kezdőnapja.
- [50] A Legfőbb Ügyészség az átiratában helytállóan mutatta ki, hogy a rendőrkapitányság a tényállás 5. pontjában részletezett ügyben 2006. január 31-én, a tényállás 6. pontjában részletezett ügyben 2006. február 8-án kereste meg a

cégbírószágot iratainak megküldésére. A terheltet e két ügyben 2008. május 19-én hallgatták ki gyanúsítottként.

- [51] 2003. március 4. és 5. napjaitól (kezdőnap) tehát 2006. január 31. és február 8. napjáig (iratbekérés), majd ettől számítva 2008. május 19. napjáig (gyanúsítottkénti kihallgatás) nem telt el az elévülés szempontjából három inaktív év. A terhelt büntetethetősége nem évült el, az elévülésre hivatkozás téves.
- [52] Büntetés
- [53] A Be. 416. § (1) bekezdése b) pontjának 2. fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a büntetőjog - minősítésen túli - szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.
- [54] Felülvizsgálat keretében önmagában a büntetés törvényességének kérdésében csak akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a kiszabott büntetés, illetve annak neme és mértéke a büntető anyagi jog valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközik [BH 2012.239.].
- [55] A terhelt bűnösségét 32 rendbeli egyenként is három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény elkövetésében mondta ki a bíróság. A bűnhalmazat [korábbi Btk. 12. § (1) bek.] miatt kiszabható halmazati büntetés [korábbi Btk. 85. § (1)-(3) bek.] a büntetési tétel felső határának a felével emelkedve négy év hat hónapig terjedt. Ehhez képest a kiszabott egy év hat hónap tartamú szabadságvesztés mind a nemében, mind a mértékében törvényes, egyebekben pedig a büntetés kiszabása kifejezetten bírói mérlegelés alá tartozik [korábbi Btk. 83. § (1) bek.], azaz törvényi parancsot sértő büntetésről szó sem lehet.
- [56] Megalapozatlanság
- [57] Az indítvány a megalapozatlanságot állító részeiben törvényben kizárt.

- [58] *Felülvizsgálatban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, és nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bek.] kötött, s bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bek., Be. 388. § (2) bek. 1. mondat]. Ekként a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.*
- [59] *Az irányadó tényállás követelménye azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan: ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható.*
- [60] *Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a – minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül – kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.*
- [61] *A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. E felülvizsgálati ok nem valósult meg, mert az eljáró bíróság a büntető anyagi jog szabályait megtartotta. Az indítvány valójában az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a terhelt bűnösségének megállapítását – ami felülvizsgálatban kizárt.*
- [62] *A Kúria utal arra, hogy a törvényben kizártság önmagában az indítvány elutasításához vezetett volna [Be. 421. § (2) bek. 1. mondat 1. fordulat], érdemi elbírálásra az egyéb okra hivatkozás miatt kerülhetett sor.*
- [63] *Mindezek alapján a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának*

(5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

(Kúria Bfv. II. 1.208/2013.)